

Länsstyrelsen
Blekinge

Sammanfattning av samverkan inför omprövning enligt den nationella planen för vattenkraft

Skräbeån 87_1

Datum: 2023-12-21

Dnr: 531-333-2021

Foto/Omslag: Holjeån, Länsstyrelsen Blekinge

Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona

Hemsida: www.lansstyrelsen.se/blekinge

Länsstyrelsens rapporter: www.lansstyrelsen.se/blekinge/tjanster/publikationer

Utgåva: Endast publicerad på hemsida

© Länsstyrelsen Blekinge

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
INLEDNING.....	5
SAMMANFATTNING AV SAMVERKANSPROCESSEN	6
Möten med verksamhetsutövarna	6
Samverkan med myndigheter, kommuner och intresseorganisationer...	6
SAMMANFATTNING AV NULÄGESBESKRIVNING.....	7
Vattenkraft och reglering.....	7
Natur- och vattenmiljön	8
Statusklassning och miljö kvalitetsnormer.....	9
Kulturmiljö.....	10
SAMMANFATTNING AV ANALYS OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG.....	11
Analys.....	11
Åtgärdsförslag	12
Åtgärdernas samlade påverkan.....	15
SAMMANFATTNING AV SYNPUNKTER.....	15
Redovisning av olika uppfattningar.....	16
Omprövning eller tillståndsprövning.....	16
Natura 2000.....	16
BEHOV AV UNDERLAG SOM SAKNAS.....	16

Inledning

Den 1 januari 2019 infördes ändringar i miljöbalken som innebär att alla vattenkraftverk ska ha moderna miljövillkor genom att prövas mot kraven i miljöbalken. Prövningarna syftar bland annat till att uppfylla EU-rättens krav på vattenmiljöns kvalitet.¹

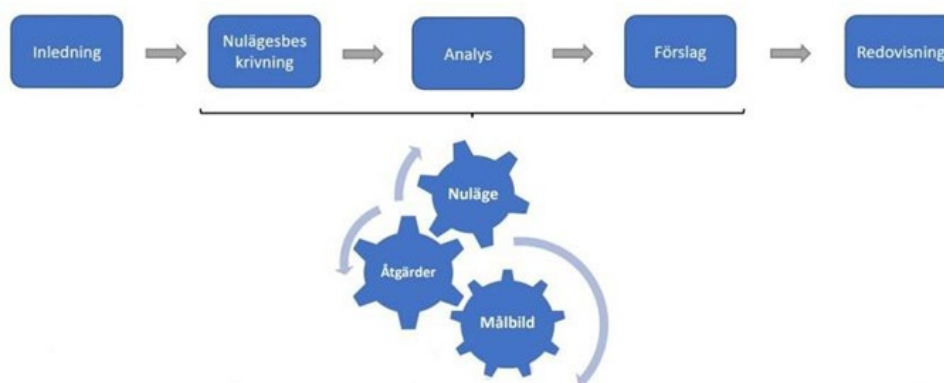
Miljöanpassningarna ska bland annat leda till att miljökvalitetsnormerna inte äventyras och att möjligheterna att uppnå respektive upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för berörda arter som finns upptagna i artskyddsförordningen inte försvåras. Samtidigt ska det finnas en effektiv tillgång till vattenkraftsel i hela Sverige och hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Syftet med samverkan är att sammanställa det underlag som behövs för att alla verksamheter inom en prövningsgrupp ska kunna förse med moderna miljövillkor.²

Centralt för samverkansprocessen är att hitta lösningar som, inom ramen för omprövningen, kan leda till största möjliga nytta för vattenmiljön. Samverkan syftar även till att underlätta för verksamhetsutövarna att färdigställa ansökningar i enlighet med 22 kap. miljöbalken inför den kommande domstolsprocessen.

I samverkan har verksamhetsutövarna för vattenkraften, intresseorganisationer, myndigheter och kommun deltagit och bidragit med kunskap om vad som är viktigt att ta hänsyn till. I figur 1 visas en schematisk bild över samverkansprocessen. Det här dokumentet är länsstyrelsens redovisning av samverkansprocessen. I samverkan har ett antal frågor kunnat lösas och positioner i olika frågeställningar har tydliggjorts.

Länsstyrelsen tackar verksamhetsutövaren och alla övriga som bidragit i samverkan.

Figur 1. Schematisk bild av samverkansprocessen.

¹ Miljödepartementet (2020) Nationell plan för moderna miljövillkor M2019/01769/Nm m.fl., Hämtad 2023-09-05 från: <https://www.havochvatten.se/download/18.1bd43926172bdc4d64881cc0/1668421770752/regeringsbeslut-nationell-plan-moderna-miljovillkor.pdf>

² Havs- och vattenmyndigheten (2021). Vägledning om samverkan inför prövning enligt nationella planen. Hämtad 2022-06-10 från: <https://www.havochvatten.se/arbete-i-vatten-och-energiproduktion/vattenkraftverk-och-dammar/omprovning-for-moderna-miljovillkor/vagledning-om-samverkan-infor-provning-enligt-nationella-planen.html>

Sammanfattning av samverkansprocessen

Möten med verksamhetsutövarna

Den 19 februari 2021 genomfördes ett digitalt uppstartsmöte med verksamhetsutövarna och Vattenkraftens miljöfond. Under mötet presenterades bakgrunden till den nationella planen för omprövning av vattenkraften, vilken roll Vattenkraftens miljöfond har, den rättsliga processen samt nulägesbeskrivningen för prövningsgrupp Skräbeån 87_1.

Länsstyrelsen har genomfört platsbesök i syfte att bland annat se anläggningen och påbörja en dialog med verksamhetsutövaren samt dennes konsult.

Verksamhetsutövare	Datum för platsbesök
Gonarp	2022-09-08
Södra Sund	2022-09-08
Olofströms kraftverk	2022-09-08
Skälmershult (Bredaström)	2022-09-19
Siggaboda	2022-09-29

Ett samverkansmöte med samtliga verksamhetsutövare, deras juridiska ombud och konsult ägde rum den 22 april 2022. Syftet med mötet var att presentera den initiala inriktningen som länsstyrelsen respektive verksamhetsutövarna hade samt föra en konstruktiv dialog.

Samverkan med myndigheter, kommuner och intresseorganisationer

Enligt 42 a § Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter (FVV) ska länsstyrelsen, utöver verksamhetsutövarna, också samverka med berörda myndigheter, kommuner och intresseorganisationer. Nedan presenteras de som har tagit del av nulägesbeskrivningen och analysen samt fått möjlighet att lämna synpunkter:

Myndigheter

Länsstyrelsen Skåne

Länsstyrelsen Kronoberg

Vattenmyndigheten Södra Östersjöns
vattendistrikt

Havs- och vattenmyndigheten

Naturvårdsverket

Skogsstyrelsen

Jordbruksverket

Sveriges meteorologiska och
hydrologiska institut (SMHI)

Riksantikvarieämbetet

Kammarkollegiet

Energimyndigheten

Svenska kraftnät

Myndigheten för samhällsskydd och
beredskap (MSB)

Försvarsmakten

Kommuner

Tingsryds kommun

Tingsryds energi

Bromölla kommun

Bromölla energi och vatten

Olofströms kommun

Olofströms kraft

Miljöförbundet Blekinge väst Älmhults kommun

Skåne Blekinge vattentjänst

Intresseorganisationer

Naturskyddsföreningens Rikskansli

Naturskyddsföreningen Skåne

Naturskyddsföreningen Kronoberg

Naturskyddsföreningen Blekinge

Naturskyddsföreningen Olofström

Lantbrukarnas riksförbund (LRF)

Almundsryds hembygdsförening

Svensk vattenkraftförening

Vattenkraftens vänner

Sportfiskarna

Älvräddarna

Smålands vattenkraftförening

Holjeåns FVOF

Friluftsförbundet

Västblekiges ornitologiska förening

Sveriges Fiskevattenägarförbund

Jämshögsortens Hembygdsförening

Blekinge Hembygdsförbund

Forneboda

David Karlsson

Södra skogsägarna/ Mitt-Blekinge

Blekinge Arkipelag

Sammanfattning av nulägesbeskrivning

Nulägesbeskrivningen återfinns i sin helhet i ett separat dokument.

Vattenkraft och reglering

Begreppet "effektiv tillgång till vattenkraftsel" omfattar vattenkraftens reglerförmåga, frekvensstabilitet, rotorvinkelstabilitet, spänningsstabilitet, elproduktion och elberedskapsförmågor. Målet med den nationella planen är att reglerförmågan och tillgänglig effekt ska bli så hög som möjligt och att möjligheten att öka effekten i redan utbyggda vattendrag ska utnyttjas där det är lämpligt. I den nationella planen anges bland annat ett riktvärde på 1,5 TWh på nationell nivå för vad som kan anses vara betydande negativ påverkan på vattenkraftsproduktionen.

Det finns fem NAP-anläggningar i prövningsgruppen; Gonarp, Södra Sund, Olofströms kraftverk, Skälmershult (Bredaström) och Siggaboda damm men det är bara fyra som producerar el då Olofströms kraftverk inte gör det. Statens energimyndighet, Svenska kraftnät samt Havs- och vattenmyndigheten har delat in de svenska kraftverken i tre klasser baserat på reglerbidrag. Klass 1 har störst betydelse och klass 3 har lägst betydelse. De 255 största anläggningarna i Sverige har störst betydelse för reglerförmågan och står för ca 94 % av produktionen. Övriga har en marginell betydelse som reglerkälla. Kraftverken i Skräbeån är klass 3, vars relativa reglerbidrag understiger 0,01 procent.³

³ Svenska kraftnät. ÖDRIFT-För att säkerställa elförsörjning i krissituationer. Svenska kraftnät. https://www.svk.se/siteassets/3.sakerhet-och-hallbarhet/elberedskap/dokument/svenska_kraftnat_odrift_broschyr.pdf (Hämtad 25-10-2021)

Anläggningarna producerar totalt 1542 MWh per år och ingen anläggning kan ingå i Ö-drift.

Natur- och vattenmiljön

Skräbeåns avrinningsområde upptar drygt 1000 km² och sträcker sig genom tre län. Skräbeån är fem km lång och avvattnar Skånes största sjö Ivösjön och mynnar i Hanöbukten. Holjeån tar vid i Ivösjöns nordöstra ände och förbinder denna 20 km uppströms med Halen, Blekinges största sjö, vid Olofström. Holjeån har, förutom Halen, två huvudsakliga tillflöden - Snölebodaån och Vilshultsån som båda har sina källor i Kronobergs län. NAP- anläggningar finns i Holjeån, Vilshultsån och Snölebodaån (se fördelningen i tabell 1). Det finns en stor variation av olika fiskarter. Detta till följd av dess variation i habitat med allt från porlande strömsträckor till lugnflytande partier och sjöar. Skräbeån är ett särskilt utpekade vattendrag i nationella ålförvaltningsplanen där Ivösjön och Immeln utgör de stora huvudproduktionsområden. För att nå vissa av dessa uppväxtmiljöer behöver de ta sig förbi vandringshinder. I Skräbeåns provningsområde återfinns följande arter som omfattas av åtgärdsprogram; flodpärlmussla, tjockskalig målarmussla, flodkräfta och utter.

Enligt länsstyrelsens bedömning påverkar omprövningen endast tre Natura 2000-områden. Det är Ljungryda (SE0410126), Östafors-Ljungryda (SE0420244) och Holjeån (SE0420306). Utpekade arter är utter, hårklomossa och flodpärlmussla. Utpekade naturtyper är mindre vattendrag och svämlövskog. För mer detaljerad information hänvisas till bevarandeplanerna i kartverket *Skyddad natur*.⁴

I anslutning till NAP-anläggningarna finns registrerade fynd av de invasiva arterna signalkräfta, jätteloka, jättelöksamin och parkslide. Muntligen har Länsstyrelsen även fått in observationer av gulbukig vattensköldpadda vid Olofströms kraftverk. I samband med grävarbeten behövs det kunskap om eventuell förekomst och en noggrann inventering av invasiva främmande arter behöver därför göras innan grävarbeten påbörjas. Alla förekomster av invasiva främmande arter är inte registrerade i artportalen, varför det är nog att titta där.

Det finns 5 kända markavvattningsföretag och 2 vattenuttag med tillstånd i provningsgruppen. Både Vilshultsån och Holjeån är påverkade av rensningar och/omgrävningar. Totalt bedöms översvämningsfrekvensen/grundvattennivån vara mycket kraftigt eller kraftigt minskad på över 33 % av de biotopkarterade sträckorna i Blekinge som naturligt ska översvämmas frekvent.⁵

⁴ Naturvårdsverket. *Kartverket Skyddad natur*. Hämtad november 2022 från <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

⁵ *Hydromorfologiskt åtgärdsprogram för Holjeåns, Vilshultsåns och Snölebodaåns avrinningsområden*, Naturcentrum AB 2021.

Statusklassning och miljö kvalitetsnormer

Vattendirektivet (2000/60/EG) antogs år 2000 och syftar till att skydda och förbättra EU:s alla vatten; sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. I Sverige infördes vattendirektivet i svensk lagstiftning år 2004 genom 5 kap. miljöbalken, förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, och förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Det är vattendelegationen i aktuellt vattendistrikt (Blekinge ingår i Södra Östersjöns vattendistrikt) som beslutar om miljö kvalitetsnormerna för en vattenförekomst. I december 2021 beslutade vattendelegationen om nya normer.

Dammar och vattenkraftverk påverkar i första hand de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna och därigenom den biologiska kvalitetsfaktorn *fisk*. Statusen bedöms utifrån 5 klasser: *dålig (1)*, *otillfredsställande (2)*, *måttlig (3)*, *god (4)* och *hög (5)*. I Skräbeåns prövningsgruppsområde finns det 19 vattendrag och 9 sjöar som är klassade som ytvattenförekomster. Under 2023 beslutades om ändring av miljö kvalitetsnorm samt ändringar avseende statusklassificeringen för vattenförekomsten Skräbeån: Vilshultsån-Halen (Holjeån) WA52921618.

Tabell 1 Tabellen visar i vilken vattendragsförekomst respektive NAP- anläggning ligger i.

Vattendragsförekomst	NAP- anläggning	Ekologisk status	Miljö kvalitetsnorm
Skräbeån: Lillån-Snöflebodaån (Holjeån) WA72260595	Gonarp	God	God ekologisk status
Skräbeån: Vilshultsån-Halen (Holjeån) WA52921618	Södra Sund och Olofströms kraftverk	Otillfredsställande	Måttlig ekologisk status 2033*
Vilshultsån: Skräbeån-Hårdahult WA69221141	Skälmershult (Bredaström)	Måttlig	God ekologisk status 2033
Snöflebodaån: Bäck vid Bymåla-Karssjön WA27497544	Siggaboda	Måttlig	God ekologisk status 2033

* Mindre strängt krav: Otillfredsställande ekologisk status för hydrologisk regim i vattendrag och morfologiskt tillstånd i vattendrag samt otillfredsställande ekologisk status 2033 för konnektivitet i vattendrag och måttlig ekologisk status 2033 för Fisk. All fysisk påverkan ska trots det mindre stränga kravet åtgärdas så långt det är möjligt och rimligt. För alla andra typer av påverkan gäller att god status ska uppnås på kvalitetsfaktornivå. Det får inte heller ske några försämringar i förhållande till den status som gällde vid tidpunkten för normsättningen.

Den ekologiska statusen bedöms genom sammanvägning av flera kvalitetsfaktorer men grundregeln är att den biologiska kvalitetsfaktor som har sämst status styr den övergripande ekologiska statusen. Kvalitetsfaktorerna bedöms genom olika parametrar. I

tabell 2 redovisas statusen för de kvalitetsfaktorer som dammar och vattenkraftverk bedöms ha störst påverkan på.

Tabell 2 Vattendragsförekomster med NAP-anläggningar, MKN, ekologisk status och status för utvalda kvalitetsfaktorer.

Vattenförekomst	WA-nummer	Fisk	Konnektivitet	Hydrologisk regim	Morfologiskt tillstånd
Skräbeån: Lillån-Snöflebodaån (Holjeån)	WA92357275	God*	Måttlig	Otillfredsställande	Otillfredsställande
Skräbeån: Vilshultsån-Halen (Holjeån)	WA52921618	Otillfredsställande	Dålig	Otillfredsställande	Otillfredsställande
Vilshultsån: Skräbeån-Hårdahult	WA69221141	Måttlig	Dålig	Måttlig	Måttlig
Snöflebodaån: Bäck vid Bymåla-Karssjön	WA27497544	Måttlig	Dålig	Måttlig	Måttlig

*Statusklassningen på fisk i vattenförekomsten Lillån- Snöflebodaån är under utredning med anledning av att hydromorfologiska parametrar har sämre än god status.

Under år 2023

Kulturmiljö

Hänsyn till kulturmiljön är en del av den grundläggande miljöhänsynen i miljöbalken. I 1 kap. 1 § MB framgår att lagen ska tillämpas så att värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas. I arbetet med prövning av vattenverksamheter innebär det bland annat att kulturmiljön ska utgöra en del av bedömningen när tillstånd prövas och moderna miljövillkor fastställs. När miljöanpassning diskuteras och utformas behöver kulturmiljön ingå som en aspekt i varje enskilt fall. Behovet av anpassning till kulturmiljön är relaterad till de värden som kulturmiljön tillmäts, miljöns känslighet för påverkan och kulturvärdenas relation till övriga miljövärden. Det har flottats timmer i Snöflebodaån och Vilshultsån och sannolikt har det också pågått lokal flottning till de många mindre sågar som har funnits längs vattendragen.

Kraftverket i Gonarp anlades åren 1929–30 på en holme i Holjeån i två våningar med ett iögonfallande säteritak. 2018 utbröt en brand i bostadsdelen varefter bostadsdelen fick totalrenoveras. Sammantaget bedöms anläggningen ha ett *kulturhistoriskt värde*.⁶

Fallet vid Södra Sund utnyttjades senast i början av 1700-talet för kvarndrift.

Samtantaget har Södra Sund bedömts ha ett *högt kulturhistoriskt värde*.⁷

⁶ Ett urval vandringshinder i Skåne län VI, s. 16ff

⁷ Vattenanknutna kulturmiljöer vid Skräbeån Holjeån, Snöflebodaån och Vilshultsån 2018, s 71ff

Olofströms vattenkraftverk har använts sedan åtminstone 1700-talets början för både kvarnar, sågar, stångjärns- och kniphammare, ståltrådsdrageri, kopparhammare, pappersbruk, järnbruk, vadmalstamp och färgeri. Kraftverket har bidragit till Volvo Olofströms energiförsörjning. Kraftverket bedöms ha ett *högt kulturhistoriskt värde*.⁸ Senast 1815 låg det en såg vid Skälmershult (Bredaström), även kallad Vilshults träullsfabrik. Någon gång mellan 1905 och 1910 byggdes anläggningen om till träullsfabrik av Jöns och Berta Björnsson och fick turbindrift senast 1915. Det är träullsfabriken, dammen med vall och vattenvägarna, verkmästarbostaden som bedöms ha ett *kulturhistoriskt värde*.⁹

Vid Siggaboda damm har det legat en såg sedan senast 1675. Historiken har inte klarlagts, men kvarnen äger bestånd fram under 1800-talet och förses okänt år med turbindrift. Sannolikt i början av 1900-talet. År 1960 brinner sågen ned, men återuppbyggs och stora delar är från 1960-talet. Platsen som helhet har bedömts ha ett kulturhistoriskt värde.¹⁰ Siggamåla Skvaltkvarn är en kvarn med högt kulturhistoriskt värde som ligger ca 2 km nedströms vattenkraftverket Siggaboda. Anläggningen ägs och drivs av Almundsryds Hembygdsförening som visar besökare hur man historiskt har malt säd i kvarnar med hjälp av vattenkraft. Siggamåla Skvaltkvarn påverkas av vattenkraftverkets vattenreglering.

Sammanfattning av analys och åtgärdsförslag

Analys och förslag på miljöanpassningar återfinns i sin helhet i ett separat dokument.

Analys

Både Länsstyrelsen och verksamhetsutövarna har utifrån tillgänglig information gjort en bedömning av åtgärdsbehov vid respektive anläggning. Under platsbesök, samverkansmöte och via skriftväxling har behov och möjliga åtgärder diskuterats. Analysen har avgränsats till att omfatta behovet av miljöanpassningar för att minska den negativa påverkan som har stor betydelse för vattenmiljön och ekologin. Det innebär att de miljöanpassningar som föreslås är åtgärder som utifrån nu tillgänglig information har bedömts behövas för att verksamheterna bland annat inte ska:

- medverka till att gällande miljö kvalitetsnormer inte kan uppnås eller riskera att försämrats status för relevanta kvalitetsfaktorer,
- medverka till att bevarandemålen för naturtyper och arter inom Natura 2000-området inte kan uppnås,

⁸ Vattenanknutna kulturmiljöer vid Skräbeån Holjeån, Snöflebodaån och Vilshultsån 2018, s 114ff

⁹ Vattenanknutna kulturmiljöer vid Skräbeån Holjeån, Snöflebodaån och Vilshultsån 2018, s 388ff

¹⁰ Lindblom, C. Ramström, A-C (2032) *Vattenanknutna kulturmiljöer vid Skräbeån i Kronobergs län Del 3-Skräbeån*.

- medverka till att gynnsamt bevarandetillstånd inte kan uppnås för särskilt skyddade arter, eller
- försvåra möjligheterna att uppfylla Sveriges åtaganden gällande ål inom ramen för EU:s ålförordning.

Målbild för vattenmiljön inom Skräbeåns provningsgrupp:

- God ekologisk status ska uppnås i berörda vattenförekomster i enlighet med gällande miljökvalitetsnormer. NAP-anläggningarna ska inte medverka till att miljökvalitetsnormen God ekologisk status inte kan uppnås i berörda vattenförekomster. *För vattenförekomsten WA52921618, SKRÅBEÅN: Vilshultsån - Halen (Holjeån) har det under samverkansprocessen beslutats om undantag och lägre ställt krav enligt vad som redovisats i det inledande stycket ovan. Det övergripande kvalitetskravet är Måttlig ekologisk status 2033.*
- Ålens livscykel ska tryggas.
- Bevarandemålen för vattenanknutna Natura 2000-områden ska uppnås. Gynnsamt bevarandetillstånd ska uppnås för utpekade arter och naturtypen *mindre vattendrag* inom Natura 2000-områden. Avgörande för detta är att trygga vattenlevande organismers vandring och levnadsbetingelser i avrinningsområdet.
- Flöden och vattenstånd ska i största möjliga utsträckning följa naturliga tidsmässiga och rumsliga variationer för att ge förutsättningar för naturliga morfologiska och ekologiska processer.

För att uppnå målbilden för provningsgruppsområdet kommer åtgärder även behövas för att minska miljöpåverkan från andra verksamheter.

Åtgärdsförslag

Åtgärdsförslagen beskriver vilken funktion som behöver uppnås men det är verksamhetsutövarens ansvar att utreda vilken metod som är lämpligast för att uppnå funktionen och uppfylla kravet på bästa möjliga teknik. Målarter, se nulägesbeskrivningens bilaga 2, är samtliga fiskarter som kan antas haft möjlighet att vandra upp- och nedströms den aktuella platsen i referensförhållandet. Länsstyrelsen anser att det är otydligt hur bedömningen av åtgärdsbehovet avseende konnektiviteten, kopplat till MKN, ska göras mot bakgrund av hur bedömningsgrunderna är formulerade. Länsstyrelsen har begärt förtydligande från Havs- och vattenmyndigheten men ännu inte fått svar.

Inom provningsgruppen finns det artificiella vandringshinder. Det är av stor vikt att passagelösningar utformas enligt bästa möjliga teknik för att passageeffektiviteten ska bli hög och minska den kumulativa effekten. För att uppnå MKN och miljöbalkens krav krävs åtgärder för nedströmspassage samt ålyngelledare vid samtliga anläggningar. Vid Gonarp, Skålmershult och Siggaboda behövs åtgärder för uppströmspassage för stark- och svagsimmande arter. För Olofströms kraftverk och Södra Sund bedöms nyttan med uppströmspassage låg och på grund av den urbana markanvändningen är det orimligt att anlägga en sådan anordning vid Olofströms kraftverk. Med hänsyn till den stora

morfologiska påverkan bedömer Länsstyrelsen att det är viktigt att genomföra biologisk återställning i vattenförekomsten där det är möjligt.

Gonarp

Länsstyrelsens åtgärdsförslag:

- Uppströmspassage
 - Faunapassage (omlöp).
 - Minimitappning till faunapassagen.
 - Förbättrad anlockning till naturfåran, och därmed omlöpet.
 - Åtgärda läckage och prioritera flöde till passagelösningarna.
 - Faunapassagens insteg bör placeras i anslutning till dämnet.
- Nedströmspassage
 - Befintligt galler bör ersättas med fiskanpassat galler.
 - Minimitappning till flyktvägar.
- Naturfåran (torrfåran)
 - Minimitappning till naturfåran.

Verksamhetsutövarens åtgärdsförslag:

Verksamhetsutövaren har skissat på olika alternativ som förbättrar befintligt omlöp med avseende på anlockning och flytt av galler och flyktöppning till intagskanalens mynning. Det finns även förslag till ett helt nytt omlöp på andra (västra) sidan ån för att få inlopp och utlopp helt i anslutning till kraftverkets intag och utlopp. Verksamhetsutövaren tittar också på om befintliga miljöanpassningar är tillräckliga och uppfyller lagkraven.

Olofströms kraftverk

Länsstyrelsens åtgärdsförslag:

- Anordningar/anpassningar för uppströmspassage av ålyngel.
- Anordningar/anpassningar för nedströmspassage av samtliga naturligt förekommande arter.
- Villkor för regleringen av Halen med dämningssgräns och sänkningsgräns, se även utredningsbehov.
- Villkor om minimitappning med nödvändiga undantag för att möjliggöra skötsel och underhåll av kulvertsystemet.

Verksamhetsutövarens åtgärdsförslag:

Verksamhetsutövaren avser avveckla kraftproduktionen, riva turbinröret och fylla igen intagskanalen. Dammanläggningen och kulverten under fabriksområdet ska vara kvar. Det saknas idag villkor om minimitappning men verksamhetsutövaren anser att det sker i praktiken då man reglerar sjön Halen. Fortsättningsvis är det så verksamhetsutövaren avser sköta regleringen.

Södra Sund

Länsstyrelsens åtgärdsförslag:

- Anordningar/anpassningar för uppströmspassage av ålyngel.
- Anordningar/anpassningar för nedströmspassage av samtliga naturligt förekommande arter.
- Minimitappning till naturfåran.
- Mjuk reglering, ingen korttidsreglering.

Anläggningen ligger i samma vattenförekomst som och strax nedströms Olofströms kraftverk vilket gör att åtgärdsbehovet påverkas av ändringen av miljökvalitetsnormen för vattenförekomsten och vilka konnektivitetsåtgärder som kommer genomföras vid Olofströms kraftverk.

Verksamhetsutövarens åtgärdsförslag:

Under samverkan har det presenterats förslag på två olika tekniska fiskvägar men verksamhetsutövaren anser att det är orimligt att anlägga en teknisk fiskväg med tanke på kostnaden och att den ekologiska nyttan är begränsad. Det finns risk att verksamheten avvecklas om det ställs krav på en faunapassage.

Skälmershult (Bredaström)

Länsstyrelsens åtgärdsförslag:

- Anordningar/anpassningar för uppströmspassage av ålyngel.
- Anordningar/anpassningar för nedströmspassage av samtliga naturligt förekommande arter.
- Minimitappning i naturfåran.
- Mjuk reglering, ingen korttidsreglering.
- Dämnings- och sänkningsgräns.

Verksamhetsutövarens åtgärdsförslag:

Under tiden för samverkan har verksamhetsutövaren presenterat ett förslag på ett inlöp där svag- och starksimmande arter samt ål upp- och nedströms ska kunna passera. Verksamhetsutövaren har angett att man kommer ansöka om omprövning med hänvisning till dom i tvistemålet (T54,a/1957).

Siggaboda damm

Länsstyrelsens åtgärdsförslag:

- Anordningar/anpassningar för uppströmspassage av ålyngel
- Anordningar/anpassningar för nedströmspassage av samtliga naturligt förekommande arter
- Minimitappning i naturfåran
- Mjuk reglering, ingen korttidsreglering
- Dämnings- och sänkningsgräns

Verksamhetsutövarens åtgärdsförslag:

Länsstyrelsen har inte fått några uppgifter om verksamhetsutövarens åtgärdsförslag eller ställningstagande angående referensförhållande och målarter.

Åtgärdernas samlade påverkan

Effektiv tillgång till vattenkraftsel

I samverkan med Svenska kraftnät har Länsstyrelsen skickat en enkät till nätägaren Olofströms Kraft AB och efterfrågat uppgifter om tekniska egenskaper som ett vattenkraftverk kan ha för att bidra till kraftsystemstabilitet och elberedskapsförmågor. Svaren indikerar att kraftverken saknar merparten av de tekniska egenskaper som efterfrågades. Inledningsvis bedöms det inte finnas behov av undantag utifrån anläggningarnas reglerförmåga eller elproduktion. Vidare har inte Vattenmyndigheten sett något behov av undantag utifrån miljö kvalitetsnormer kopplat till elproduktion. Det är viktigt att verksamhetsutövarna fortsättningsvis bidrar med uppgifter och gör en bedömning av miljöanpassningarnas påverkan på en effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Konsekvenser för kulturmiljö

Effekter på kulturmiljön kan bedömas först när det finns ett färdigt förslag men den generella uppfattningen är att miljöanpassningarna som föreslås bör gå att förena med kulturmiljövärden.

Måluppfyllelse

Länsstyrelsen bedömer att de föreslagna åtgärderna kommer bidra till att uppnå målbilden för prövningsgruppsområdet gällande miljö kvalitetsnormer, Natura 2000, ålens livscykel och naturlig flödesregim. Dock krävs ytterligare åtgärder som biotopvård och åtgärder vid andra vandringshinder eller anläggningar som försvårar möjligheten att uppnå målbilden.

Sammanfattning av synpunkter

I bilaga 4 till nulägesbeskrivningen finns en fullständig redogörelse över synpunkter som har kommit in till Länsstyrelsen och åtgärder kopplade till synpunkterna.

Synpunkter har inkommit från följande avsändare:

Länsstyrelsen i Kronobergs län	Vattenmyndigheten för Södra
Länsstyrelsen Skåne	Östersjöns vattendistrikt
Verksamhetsutövaren till Olofströms kraftverk	Svenska Kraftnät
Verksamhetsutövaren till Gonarp	SMHI
Olofströms kommun	Skogsstyrelsen
WSP på uppdrag av verksamhetsutövarna	Svensk vattenkraft förening
Statens energimyndighet	Sveriges fiskevattenägareförbund
	Almundryds Hembygdsförening

Synpunkterna gäller generellt att uppgifter saknas eller behöver justeras i nulägesbeskrivningen eller analysen. Främst har avsnittet om effektiv tillgång till vattenkraftsel och beskrivning av verksamheterna varit i behov av komplettering.

Redovisning av olika uppfattningar

Omprovning eller tillståndsprovning

Verksamhetsutövaren till kraftverket Skälmershult (Bredaström) har under samverkan angett att man kommer ansöka om omprovning med hänvisning till dom i tvistemålet (T54,a/1957). Länsstyrelsen bedömer att det finns en risk att ovan nämnda dom inte är tillräckligt då man bara fastslår dämningens rätt. Länsstyrelsen råder därmed fortsättningsvis verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd.

Länsstyrelsen har ingen kännedom om gällande tillstånd eller rättigheter och bedömer att kraftverket Siggaboda damm behöver tillståndsprovning. Verksamhetsutövaren har inte besvarat Länsstyrelsen vad gäller tillstånd eller andra rättigheter.

Natura 2000

Anläggningen Olofströms kraftverk reglerar sjön Halen och vill därför inte ha villkor gällande minimitappning. Regleringen av sjön Halen kan påverka Natura 2000-området och möjligheten att uppnå bevarandemålen med särskilt fokus på att sjöns hydrologiska regim ska vara naturliknande. Länsstyrelsen vill därför att regleringen av Halen utreds vidare och hanteras som villkor i omprovningen.

Behov av underlag som saknas

Länsstyrelsen ser behov av vidare utredningar för anläggningen Gonarp, bland annat gällande tappning i faunapassagen och naturfåran samt placering av galler och läckage från dammluckorna.

Vad gäller anläggningen Olofströms kraftverk behöver det utredas hur regleringen av sjön Halen påverkar Natura 2000-områden samt hur anordning för uppströmspassage av ålyngel och nedströmspassage för samtliga fiskar skulle kunna ske.

Länsstyrelsen Blekinge

SE- 371 86 Karlskrona
Telefon: 010-224 00 00
E-post: blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge

Rapporter Länsstyrelsen Blekinge län ISSN 1651-8527